

Postava

zastran obdelovanja Ljubljanskega mahú.

(Dalje.)

Kulturni zaklad.

§. 34. V poplačevanje stroškov, katere ima odbor za obdelovanje močvirja, oziroma katere imajo podružni odbori, se ima ustanoviti posebni zaklad za obdelovanje močvirja. S tem zakladom ima upravljati odbor, oziroma podružni odbor za obdelovanje močvirja.

Dohodki.

§. 35. Stroški za obdelovanje močvirja se zakladajo:

- a) s premoženjem sedanjega zaklada za osušenje močvirja;
 - b) z nakladami na zemljiške in na hišne posestnike v močvirskem okraji.
- Te naklade so tako-le:
1. priklade na prave davke,
 2. službe, potrebne za obdelovanje močvirja,
 3. naklade in davščine, ki ne spadajo med davkovske priklade;
- c) z drugačnimi dohodki v zaklad za obdelovanje močvirja;
 - d) s stroški, katere ima nositi Ljubljanska mestna občina za kulturna dela na močvirji, ki jo zadevajo „in concreto“ (snovno);
 - e) s prineski iz deželnega zaklada na sklep deželnega zbora.

Stroške, ki zadevajo le korist posameznih posestnikov, imajo vdeleženci sami nositi. (§. 72. občinskega reda.)

Zaklad za osušenje močvirja.

§. 36. Z zakladom za osušenje močvirja (§. 35. lit. a.) sme odbor za obdelovanje močvirja zaukazovati le po razmerji od c. kr. deželne vlade po dogovoru z deželnim odborom, ali, ko bi se primerilo, na pritožni poti od c. k. ministerstva kmetijstva pridobljenega dovoljenja.

Priklade k davkom.

§. 37. Stroške v gotovem denarju za dela v namen kultiviranja močvirja, h katerim se po navadi štejejo stroški za stavivo (za materialije), za umetne stavbe in pa za stanovitne najete delavce, more odbor za obdelovanje močvirja, in sicer za obstoječe podružne odbore oziroma za njihove okraje na podlagi sklenjenega nasveta teh podružnih odborov, poplačati k večemu s 15% priklado na vse zemljiške in hišne davke vsega ali pa le zadetega dela močvirskega okraja, podvrženega obdelovanju (§. 40); — pri teh davkovskih prikladah imata §§. 74. in 79. občinskega reda veljati in sicer tako, da, če občinske priklade in pa naklade za obdelovanje močvirja skupaj 15% zemljiškega in hišnega davka presežejo, je za to treba privoljenja deželnega odbora, — če 25% presežejo, privoljenja deželnega zbora, — če pa 50% presežejo, je treba deželne postave.

Tlačanska dela.

§. 38. Tlačanska dela za obdelovanje močvirja, kamor spadajo dne delavcev in pa vožnje, ima odbor za obdelovanje močvirja, oziroma podružni odbor razdeliti na posamezne posestnike v močvirskem okraji z ozirom na koristi, katere jim dajo dela te ali one skupine, potem z ozirom na obstoječe navade, na zmožnost

vdeležencev in pa na različne težave, katere imajo ti vdeleženci trpeti s takim delanjem.

V sicer enakih razmerah velja za merilo dodelitve površina dotičnega posestva.

Tlačanska dela se morejo tudi storiti po zmožnih namestnikih, ali pa se spremeniti v denarno davščino za zaklad za obdelovanje močvirja, katere davščine znesek ima preračunati odbor za obdelovanje močvirja po merilu takratnih viših ali nižih dnin v tistem kraju.

Ako je sila, bo treba, da vsi skupno in bitro delajo, takrat so vse zmožne osebe zadetega močvirskega okraja dolžne, da brezplačno opravljajo tlačanska dela.

Naklade in davščine.

§. 39. Ko bi se hotele napraviti nove naklade in davščine, ki ne spadajo med priklade k davkom, ali ko bi se hotele take naklade in davščine, kjer jih že imajo, izvišati, takrat je za to reč treba deželnega zakona.

Le naklade, katere se odmerjajo po zemlji močvirskega okraja, morejo se do najvišega zneska od 25 kr. na hektar skleniti po odboru za obdelovanje močvirja v lastnem področji, do 40 kr. na hektar s privoljenjem deželnega odbora, in do 60 krajc. na hektar s privoljenjem deželnega zbora za čas enega leta, če dotično zemljišče ni že tudi z davkovskimi prikladami za močvirsko obdelovanje obloženo.

Razdelitev priklad.

§. 40. Priklade k davkom (§. 37.) in pa drugačne naklade in davščine (§. 39.), kakor tudi tlačanska dela (§. 38.) se morejo skleniti, oziroma dovoliti ali za ves močvirski okraj, ali pa le za njegove posamezne dele; to pa potem, ali zadevajo stroški, ki se imajo poplačati, ves okraj, ali pa le posamezne dele tega okraja.

Poglavitna vodila.

Pri tem se mora držati kot poglavitno vodilo:

1. da se imajo stroški za vzdrževanje v §. 20. omenjenih dveh glavnih odvodil vred s k njima spadajočima prekopoma pod Štepanjo vasjo in pa pod Ljubljano, v kolikor ne dajo posebne privatne obveznosti podstave za izjemek in v kolikor se ne poravnajo ti stroški z drugačnimi dohodki zaklada za obdelovanje močvirja (§§. 42. in 48.), poplačevati s prineski vseh posestnikov na močvirskem okraji;

2. da imajo stroške za vzdrževanje glavnih odvodnih prekop, in pa za preložitve ali za novo kopanje takih prekop nositi posestniki tistih zemljišč, katerih stalno osušenje ali drugačna olajšava v obdelovanju ima svoj vzrok in pospeh v dotičnih delih, v kolikor niso ti stroški založeni z drugačnimi dohodki zaklada za obdelovanje močvirja (§. 48.);

3. Da imajo stroške za vzdrževanje gospodarskih potov (štrardonov), in pa za preložbo ali novo napravo takih potov nositi posestniki onih zemljišč, katerim na korist se ta pota vzdržujejo ali napravljajo, v kolikor niso ti stroški založeni z drugačnimi dohodki zaklada za obdelovanje močvirja (§. 48.).

(Konec prihodnjič.)

Čas volitev za trgovsko in obrtno zbornico Kranjsko se bliža.

V „Oglasniku“ 45. listu „Novic“ se bere razglas, ki ga je po deželi razposlala volitvena komisija, kateri je izročena izvršitev volitev vseh 12 odbornikov, ki stopijo namesti onih, ki so bili izžrebani in onih, ki so umrli ali sami izstopili, v zbornico.

Treba je, da vsak trgovec in obrtnik višje ali nižje stopnje razglas volitvene komisije prebere, katerega najvažnejše točke so sledeče:

Ugovori zoper volilske imenike se smejo v omenjenem obroku vglasiti pri imenovanih uradovih ali pa tudi naravnost pri podpisani volitveni komisiji, katera ima pisarno v Ljubljani, turjaški trg št. 4, I. nadstropje.

§. 5. V trgovski odsék imajo pravico voliti: Bankirji in menjači, trgovci, razpošiljači (spediterji), gospodarji blagóvnihi hraníšč, trgovski opravilniki, upni in zavarovalni zavodi, lekárničarji, železnocestna, ladijeplovna in druga prevozna podjetja, če se od enega samega podjetja v Ljubljanskem stolnem mestu na leto plačuje konči (vsaj) po deset goldinarjev 50 kr. a. vr., a drugod po Kranjskem zborničnem okraji po osem goldinarjev štirideseti kr. a. vr. pridobitnega davka brez priklade.

V prvi razdélek obrtnega odseka (§. 1. a) imajo pravico voliti: plávežniki in samokovniki (gospodarji plavežev in samokóvov), továrničarji (fabrikanti), stavbinski obrtni in vsi drugi obrtniki, kar jih od jednega ali več obrtnih, v Kranjskem zborničnem okraju stojéčih podjetij na leto plačuje konči po sto golginarjev a. vr. pridobitnega davka brez priklada. — V drugi razdelek obrtnega odséka (§. 1. b) imajo pravico voliti óni rudarji, kateri plačujejo na leto konči po štiri goldinarje a. vr. rudniškega davka. — V tretji razdélek obrtnega odseka (§. 1. c) imajo pravico voliti vsi obrtniki in tovarničarji, kar jih ne smé voliti v razdélku vélicege obrta, tudi trgovci, kateri nimajo pravice v trgovski odsék voliti, če vsak izmed njih plačuje na leto konči po štiri goldinarje 20 krajc. a. vr. pridobitnega davka brez priklada.

Čas, kedaj bodo volitve, še ni določen zato, ker se mora izvršiti poprej vse to, kar je treba, da se vsacemu, ki ima po postavi pravico voliti, pošlje glasovnica, na katero zapišejo imena tistih, ki jih volijo za odbornike.

Čas pa je že določen, dotlej so reklamacije (pritožbe) odprte takim, ki mislijo, da imajo volilno pravico, pa niso vpisani v imenike volivcev, ki so v pregled razgrnjeni, kakor razglas volitvene komisije pravi, po deželi za vse, ki niso „veliki obrtniki“ ali „rudarji“, pri ces. davkarijah, v Ljubljani pa pri magistratu, in ta čas je odločen do 26. dne t. m., to je, do prihodnjega pondeljka.

Naj tedaj do tega časa gre vsak gledat: ali je vpisan v imenik volivcev ali ne in še posebno, ali je v pravem razdelku. Kdor bi se našel v imeniku obrtnikov, je pa trgovec, sme po volitvenem redu zahtevati, da se v trgovski odsek vpiše, in to naznaniti c. k. davkarji ali pa volitveni komisiji v Ljubljani (turjaški trg št. 4).

To je, kar imamo danes v spomin klicati trgovcem in kramarjem, obrtnikom in rokodelcem. Temu pozivu pa dodamo še prošnjo do družih naših rodoljubov v Ljubljani in po deželi, naj opomnijo trgovce in obrtnike jim znane, da ne zanemarijo pravice, ki jim jo postava daje, kajti „po toči je prepozno zvoniti“. Vsaj če bi se volitve zopet tako vršile kakor predlanskem, ko je vitez Vesteneck bil vodja volilne komisije, čakajo volivce še pri volitvah samih cele goré zaprék in ovér, zato treba, da si zaprék še sami ne delajo trgovci in obrtniki s tem, da zgubijo volilno pravico zato, ker se niso oglasili ob pravem času za-njo.

Zato na noge možje!

Ker ne dvomimo, da se ustanovi „narodni volilni odbor“ tudi za te volitve v Ljubljani, ki bode nasvetoval možé, ki naj se volijo, zato naj je rodoljubov

po deželi zdaj prva skrb to, da si vsak zagotovi volilno pravico, ki jo po postavi ima, potem pa čaka na to, katere možé bode nasvetoval „narodni volilni odbor“, da vsi naši soglasno volijo ene.

Popotne črtice.

V Kranji in okolici.

Ako bi bil jaz zagledal svetá luč v mestnega zidovja tesnini, morda bi ne silil zdaj starejših let iz mesta tako kakor sem silil mlajših let v mesto. Ker sem se pa rodil med priproste kmetiške hiše lesenimi stenami, iz katerih oken sem prve dni svoje pameti gledal že bližnje zelenkasto in daljno sivkasto gorovje ob kraji rodovitnih dobrav in obilnih gozdov, brž smuknem rad iz mesta, če le morem izmuzniti se par dni iz svojega pôsla večkrat sitnih brz. To je vzrok, da sem nedavno nabrusil pete ter za par dni odloživši svojega pôsla pezo porabil ugodno priliko železniškega vlaka v to, da se postavim v Kranj.

Vožnja od Ljubljane do Kranja ni kako potovanje v Ameriko; to vem prav tako dobro, kakor drugo, da se namreč na tej kratki poti človeku ne more nič posebnega prigoditi, ako ni okraden ali pa se vlaku kaka nesreča ne pripeti. Zato jaz tu le omenim, da se kaj tacega ta pot ni primerilo, čeravno — ali morda bolje rečeno, ker so bile razen moje nič vredne osebe na vlaku še tri osebe politične pomenljivosti, namreč Kranjske dežele c. k. načelnik vitez Widmann Bohuslav, deželne vlade svetnik grof Chorinsky in neka častitljiva oseba duhovskega stanú in Tržiškega domovinstva. Po poti sem si ubijal glavo z uganjko: kaj li je namen viteza Widmanna in njegovega svetovalca, da se o neprijetnem, jako kislem vremenu napotita v Kranj?

Vlak se vstavi pod Kranjem in z vozov zlezemo vsi, ki smo imeli vožne liste do tje. Se vé, da se vitez Bohuslav Widmann in gori omenjene osebe peljejo v mesto, mi drugi, ki nismo za državo nobene druge važnosti, kakor da plačujemo davek, koračimo peš za njimi. Jaz sem mislil, da bodo, ko se voz z vladnima glavama pripelje čez most, sprejela ji kaka procesija uradnikov; a motil sem se, moj sprejem je bil ravno tak, kakor viteza Widmanna; kdor naju ni poznal, ni vedel, kdo je deželni predsednik: jaz ali on.

Vitez in grof se zgubita, jaz pa, ki sem pozabil pustiti domá sitni želodec, grem po nasvetu svojega druga, ki je poznal mestice bolj od mene, na „staro pošto“ in v družbi znanih somišljencev potolažim svoj materijalni del z dobrim a ne predragim kosilom, katero je bilo vsem drugim všeč, le nekemu severnemu Nemcu ne. Se vé, Nemec in Magjar hočeta povsod, da se za-nju „extrawurst“ kuha.

Po kosilu podam se najprvo v kavarno — menda edino v Kranji. Tù brž zapazim, da se gosti gledajo kakor pes in mačka. Sosed mi pojasni to nenavadno prikazen rekoč, da, kar je bila zadnja volitev, se nemškutarji in narodnjaki pisano gledajo povsod. Slovenci se ogibajo gostilnic in štacún, katerih lastniki so volili Dolenca, in narobe. „Prav tako“, pravim jaz in sklenem to načelo priporočati posebno Ljubljanskim Slovencem, ker bo potem nemčurjev čedalje manj.

Meni je Kranjsko mestice prav malo znano, zato sem hotel ogledati si ga na vse strani. Najprej se podam v čitalnico. Čeravno ne prevelikih, ima vendar prav lepe prostore, posebno lična dvorana z odrom vred se mi je prikupila. Manj všeč mi je bilo to, da je tik njenih prostorov c. k. davkarja. Jaz ne morem